

Spracovanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability pre potreby vytvorenia základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry (RÚSES II)

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu

Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.

Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Spracovanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability pre potreby vytvorenia základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry (RÚSES II)

SAŽP je odbornou organizáciou MŽP SR s celoslovenskou pôsobnosťou zameraná na starostlivosť o životné prostredie a tvorbu krajiny v súlade so zásadami udržateľného rozvoja. SAŽP má bohaté skúsenosti s realizáciou projektov medzinárodného a národného významu. Okrem iných činností spracováva dokumenty ochrany prírody a krajiny. Jedným z týchto dokumentov je regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES).

- Môžeme povedať, že je garantom ÚSES na Slovensku.
- ÚSES predstavuje najvýznamnejší prostriedok na uplatňovanie krajinno-ekologických princípov pri riešení biodiverzity a ekologickej stability krajiny a ozelenenia poľnohospodárskej krajiny. Naším cieľom je, aby sieťou biocentier a biokoridorov ako základnej kostry celoplošnej ochrany a biodiverzity v krajine bolo pokryté celé Slovensko. Táto myšlienka sa stala podkladom pre vypracovanie projektu s názvom „**Spracovanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability pre potreby vytvorenia základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry (RÚSES II)**“

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Ciele projektu

- Hlavný cieľ:
Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity najmä v rámci sústavy Natura 2000.
- Hlavná aktivita projektu
Vypracovanie 50 dokumentácií RÚSES okresov SR

Miesto realizácie projektu:
NUTS III.

1. Bratislavský kraj :
2. Banskobystrický kraj
3. Žilinský kraj
4. Košický kraj
5. Prešovský kraj
6. Nitriansky kraj
7. Trenčiansky kraj
8. Trnavský kraj

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Východisková situácia

- Krajina je životným priestorom človeka a bioty – najvýznamnejšia časť je chránená v rámci siete NATURA 2000. Realizáciou ľudských aktivít dochádza k zmene jej charakteristických črt krajiny, k ohrozovaniu ekosystémov a tým k znižovaniu ekologickej stability.
- Dynamické zmeny krajiny, budovanie novej infraštruktúry a ekonomický rozvoj predstavujú tlak na zachované prírodné ekosystémy v územiach siete NATURA 2000.
- Súčasný stav krajiny sa za posledných 20 rokov výrazne zmenil. Budovanie technickej infraštruktúry sprístupnilo nové územia pre investičný rozvoj a cestovný ruch a mnohokrát dochádza ku kolízii záujmov človeka a území zaradených do siete NATURA 2000.
- Štátna správa, samospráva a investori pritom nemajú k dispozícii žiaden aktuálny dokument, ktorý by ich usmerňoval tak, aby hospodárske a rekreačné aktivity nepredstavovali hrozbu pre vyčlenené územia NATURA 2000 alebo pre ekologické koridory, spájajúce jednotlivé centrá biotickej aktivity. Zachované ekosystémy sú často vnímané ako prekážka realizácie hospodárskych a rekreačných aktivít.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Identifikácia problémov v implementácii koncepcie ÚSES na regionálnej úrovni

- Absencia koncepčnej pravidelnej aktualizácie dokumentov RÚSES v SR.
- Chýbajúci podklad pre rozhodovacie procesy štátnej správy, samosprávy a odborných organizácií.
- Na väčšine územia SR platia dokumenty RÚSES schválené pred viac ako 20 rokmi, čo je vysoká neaktuálnosť na zmeny v krajinskej štruktúre, prvkov krajiny a pôsobenia stresových faktorov t.j. návrhy v týchto dokumentoch nezodpovedajú súčasnej situácii.
- Dokumentácia RÚSES sa v období 1993-1995 spracovala celoplošne pre celé územie SR pre 38 okresov, v zmysle vtedajšieho územnosprávneho členenia
- Následná aktualizácia v roku 2006 -2008 sa aktualizovalo 6 dokumentácií pre vybrané okresy SR.
- V období 2009 -2013 bolo aktualizovaných 22 dokumentácií RÚSES.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

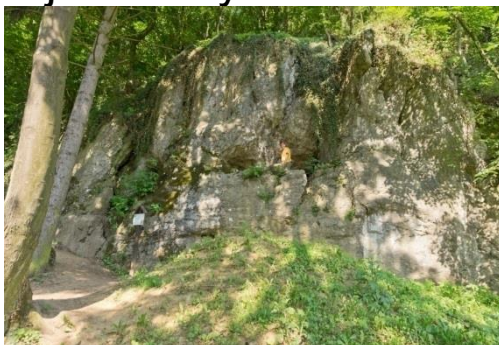
Identifikácia problémov v implementácií koncepcie ÚSES na regionálnej úrovni

- Zostávalo spracovať ešte 50 dokumentácií pre ostatné okresy SR.
- Vo väčšine v platných dokumentoch RÚSES nie sú implementované právne normy EÚ, t.j. smernica Európskeho parlamentu a rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva (smernica o vtákoch) a smernica Rady Európskych spoločenstiev č.92/43 EHS o ochrane biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín(smernica o biotopoch), ktoré sú základom sústavy Natura 2000 (územie európskeho významu)a chránené vtáčie územia.
- Analyzovať všetky javy, ktoré vplyvajú na zmenu krajiny a ekologickej stability.
- Zároveň RÚSES budú usmerňovať hospodárske aktivity prostredníctvom opatrení na zabezpečenie funkčnosti systému ekologickej stability, kde ako centrá biotickej aktivity sú práve územia NATURA 2000.
- Projekt je zameraný na okresy, ktoré nemali spracovaný v I. etape RÚSES.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Identifikácia problémov v implementácii koncepcie ÚSES na regionálnej úrovni

- V súčasnosti platné dokumenty RÚSES sú spracované rôznymi metodickými postupmi s veľkou rozdielnou obsahovou náplňou (obsahovú náplň dokumentov upravila vyhláška z roku 2003, z čoho vyplýva nejednotnosť nekompatibilita dokumentov.
- Chýba monitoring vplyvu hospodárskej činnosti a cestovného ruchu pre navrhnutie opatrení na zachovanie integrity a priaznivého stavu území a monitoring zmeny využitia štruktúry biotických prvkov a pre analyzovanie všetkých javov, ktoré vplývajú na zmenu a ekologickú stabilitu.
- Chýbajú návrhy ekostabilizačných opatrení v riešených území.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

R-ÚSES

Dokumentácia ochrany prírody

- § 54 zákona o ochrane prírody a krajiny sú dokumentáciou ochrany prírody a krajiny dokumenty územného systému ekologickej stability
- ods. 7 § 54 zákona o ochrane prírody a krajiny sa na zabezpečenie územného systému ekologickej stability vyhotovuje dokument regionálneho územného systému ekologickej stability ako dokument určený na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života v určitom regióne
- Územný systém ekologickej stability je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

R-ÚSES

- Biocentrum - ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev
- Biokoridor- priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov
- Interakčný prvok- určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny

*Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu **Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.*

Vypracovanie dokumentácií RÚSES

Postupnú kroky tvorby dokumentov RÚSES

- Hodnotiť stav krajiny, analyzovať jej abiotické pomery súčasnú krajinnú štruktúru zhodnotiť vzťah k ÚPN VÚC a dotknutých obcí, analyzovať socioekonomické javy t.j. pozitívne a negatívne prvky nachádzajúce sa v krajine.
- Na základe analytických vstupov zhodnotiť ekologickú stabilitu krajiny plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych javov v krajine, zhodnotiť typy biotopov a ekostabilizačnú významnosť reprezentívnosť a unikátnosť prvkov krajiny, zhodnotiť krajinu štruktúru .
- Spracovať návrhy R ÚSES, manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky R ÚSES, opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny prvkov R ÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany a regulatívov pre územnoplánovacie dokumentácie a projekty pozemkových úprav.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Spracované okresy

- Malacky, Pezinok, Senec, Bratislava - mesto, Dunajská Streda, Galanta, Trnava, Hlohovec, Piešťany, Senica, Skalica, Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Šaľa, Komárno, Nové Zámky, Levice, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Prievidza, Námestovo, Bytča, Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Bardejov, Medzilaborce, Humenné, Snina, Vranov nad Topľou, Rožňava, Gelnica, Košice - mesto, Košice - okolie – **v súčasnosti prebieha proces schvaľovania RÚSES**
- **rozpracované dokumentácie okresov** : Považská Bystrica, Púchov, Kysucké Nové Mesto, Žilina, Brezno, Žarnovica, Banská Bystrica, Krupina

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Spracované okresy

Stav RÚSES v SR

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu *Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku*.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu *Kvalita životného prostredia*.

Výstupy projektu

- Dokumenty RÚSES spracované v prostredí geografického informačného systému (GIS), t.j. relevantné priestorové informácie na regionálnej úrovni.
- Budú komplexne digitálne spracované na základe dátového modelu zabezpečujúcom ich kompatibilitu, informačnú hodnotu, prehľadnosť a lepšiu interpretovateľnosť a využiteľnosť.
- Celoplošne zjednotené jednotlivé výstupy na úrovni okresu a bude zabezpečený súlad s koncepciou RÚSES a ďalšími rezortnými materiálmi.
- Uplatnené princípy novému modelu ochrany prírody a krajiny v dokumentoch RÚSES, bude zapracovaná a zvýraznená dôležitosť území siete NATURA 2000 po začlenení týchto území do systému ekologickej stability
- Spracované komplexné návrhy priestorového usporiadania a prepojenia ekologicky najvýznamnejších ekosystémov, posilní sa vzájomná previazanosť biokoridorov, podporujúcich tok hmoty, energie a genetických informácií s cieľom udržať priaznivý stav biotopov a druhov
- Identifikované a zmapované bariéry biokoridorov vo voľnej krajine, brániace výmene genetických informácií medzi jednotlivými územiami NATURA 2000

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Výstupy projektu

Pre odbornú a širokú verejnosť, orgány štátnej správy, samosprávy, územných plánovačov, investorov, užívateľov pôdy budú stanovené jasné ekostabilizačné opatrenia a navrhnuté regulatívy, ktoré bude nutné rešpektovať v záujme fungovania prvkov ÚSES.

Vytvorené podmienky pre jednoduchšiu a efektívnu implementáciu dokumentov RÚSES ako záväzných podkladov pre rozhodovacie a plánovacie činnosti.

Aplikované mechanizmy pre posilnenie inštitúcie ochrany prírody a krajiny vytvorením koncepcie zabezpečujúcej celoplošnú ochranu prírody a krajiny, biodiverzity, ako aj zvýšenie ekologickej stability nechránených a intenzívne využívaných území

Dokumenty RÚSES budú tvoriť východiskovú bázu pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry.

Zároveň sa vytvoria predpoklady pre permanentnú aktualizáciu a prezentáciu prostredníctvom elektronických médií – webový portál. Dokumentácie budú predstavovať nový zdroj informácií pre odbornú, ako aj laickú verejnosť.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Využitie projektu

- Schválené dokumentácie RÚSES budú zainteresovanými orgánmi a organizáciami využívané pri usmerňovaní aktivít v území.
- Budú využívané v procese posudzovania vplyvov stavieb a činností na životné prostredie, pri spracovaní plánovacích a rozhodovacích dokumentácií,
- Pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie a usmerňovaní ekonomických aktivít v území,
- Pri spracovaní projektov pozemkových úprav v súlade so zásadami ochrany prírody a krajiny

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Výsledok projektu

- Zvýrazní sa dôležitosť území siete NATURA 2000 v celoeurópskom kontexte.
- Spracované sú dokumenty monitorujúce zmeny využitia krajiny a významných charakteristických črt krajiny.
- Je k dispozícii verifikovaný podklad pre rozhodovací proces využitia krajiny v okresoch, v ktorých je predpoklad rozvoja hospodárskych a investičných aktivít, čo preventívne zabráni zhoršovaniu priaznivého stavu biotopov a druhov, pre ktoré sú územia NATURA 2000 vyhlásené.
- Budú patriť k základným podkladom štátnej správy pri vydávaní stanovísk a posudkov v procese umiestňovania investícií v krajine a schvaľovaní územných plánov regiónov, miest a obcí.
- Budú tvoriť základný podklad pre spracovanie miestnych územných systémov ekologickej stability pre potrebu ochrany prírody a krajiny, pre spracovanie pozemkových úprav a pre zlepšenie štruktúr vegetačných prvkov v krajine za účelom zvýšenia ekologickej stability.
- Posilní sa model ochrany prírody a krajiny zapracovaním území NATURA 2000 do územných plánov a územnoplánovacích podkladov
- Posilní sa inštitúcia ochrany prírody a krajiny vytvorením koncepcie zabezpečujúcej celoplošnú ochranu prírody a zachovanie biodiverzity v územiach NATURA 2000

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Výsledok projektu

- Vypracované dokumenty RÚSES ako výstupy predpokladaného projektu prispievajú k budovaniu siete biokoridorov s fungujúcimi tokmi hmoty – energie a informácií, ktoré podporia zvyšovanie biodiverzity a zlepšenie stavu najcennejších území zaradených do siete NATURA 2000

Významnou súčasťou RÚSES budú ekologické opatrenia aj mimo ich prvkov a území NATURA, ktoré sa stanú integrálnou súčasťou manažmentu záujmových území.

- Spracovaním 50 dokumentácií RÚSES sa zabezpečí celoplošná aktualizácia RÚSES v SR. Vytvorí sa ekologické sieťovanie prostredníctvom biokoridorov, biocentier s prvkami ochrany prírody a krajiny ako aj území NATURA 2000 s už vypracovanými 22 dokumentáciami RÚSES, čím sa prispeje k zachovaniu biodiverzity krajiny a zvýšenie ekologickej stability na celom území SR.
- Stanú sa základom pre aktualizáciu národného dokumentu – Generelu územného systému ekologickej stability, ktorý bol aktualizovaný v roku 2000

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Uloženie dokumentácie RÚSES

- Spracované schválené dokumentácie RÚSES budú uložené na MŽP SR, na príslušných okresných úradoch odboroch starostlivosti o životné prostredie a SAŽP.

*Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu **Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.*

Ďakujem za pozornosť

*Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu **Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.*